

*Романенко О.О.,
старший викладач кафедри маркетингу
Відкритого міжнародного університету розвитку людини
"Україна", м.Київ*

СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА М. КИЄВА

Розглядається стан, перспективи розвитку та проблеми підприємств готельного господарства м. Києва. Аналізуються фактори для покращення їх підприємницької діяльності.

Рассматривается состояние, перспективы развития и проблемы предприятий гостиничного хозяйства г. Киева. Анализируются факторы для улучшения их предпринимательской деятельности.

The state, prospects of development and problem of enterprises of hotel economy of m. Kyiv, is examined. Factors are analysed for the improvement of them entrepreneurial activity.

Постановка проблеми. Подальший соціально - економічний розвиток України можливий за умов розширення внутрішнього ринку і підвищення конкурентоспроможності національної економіки, її окремих виробництв та галузей. Одним з пріоритетних напрямків такого розвитку країни є туризм, який зараз посідає друге місце у світовій економіці.

Розвиток туристичної галузі сьогодні є надзвичайно актуальним, оскільки туризм є одним із важливих чинників виходу нашої економіки з кризи, стабільного і динамічного збільшення надходжень до бюджету, позитивного впливу на стан справ у багатьох галузях народного господарства, підвищення зайнятості населення, розвитку у ринкових відносинах.

Основною складовою туристичної індустрії є готельне господарство. Саме готельні підприємства виконують одну з найважливіших функцій у сфері обслуговування туристів: забезпечують їх сучасним житлом і побутовими послугами. Витрати на готельні послуги становлять приблизно від 30% до 50% усіх витрат у кошторисі туристів. Готельне господарство є однією з складових туристичної індустрії. Для туриста комфортабельний готель - візитна картка країни, він створює її імідж іноді в більшій мірі, ніж десятки інших факторів. Викликом для вітчизняних готельних підприємств стане проведення Євро - 2012, тому саме зараз стає актуальним питання відновлення та приведення готельного господарства країни до європейських стандартів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням тенденцій розвитку туристичного бізнесу та його важливої складової - готельного господарства займалися провідні вітчизняні та зарубіжні вчені -

економісти: Р.А. Брайнер, О.П. Дурович, В.І. Карсекін, Н.М. Кузнецова, Г.А. Папірян, Т.І. Ткаченко, Д. Уокер, О.Д. Чудновський.

Але сьогодні, напередодні проведення Євро - 2012 є нагальною потребою необхідність детально проаналізувати стан розвитку готельного господарства в м. Києві, виявити ті проблеми які гальмують розвиток готельних підприємств, ріст інвестицій в цей сектор економіки та впливають на незадовільний рівень якості готельних послуг. Цим проблемам не приділено належної уваги в працях вітчизняних науковців.

Метою статті є аналіз стану розвитку підприємств готельного господарства м. Києва та окреслення кола проблем, які слід вирішити для успішного розвитку ринку готельних послуг.

Виклад основного матеріалу. Найгострішими проблемами, що гальмують розвиток готельного господарства, є недостатня кількість готельних підприємств, їх недосконала структура за типами та номерним фондом, обмеженість спектру послуг тощо. Ці проблеми зумовило недостатнє інвестиційне фінансування готельних господарств як внутрішніми так і зовнішніми інвесторами.

Сьогодні однією з проблем для готельної індустрії є повільне надходження інвестицій, що призводить до нехватки засобів розміщення, їх поганої оснащеності та невідповідного рівня обслуговування. Одним із перспективних напрямків розвитку в м. Києві готельного господарства є девелопмент, що здійснює інвестування в будівництво засобів розміщення.

Обсяг прямих іноземних інвестицій у розвиток готелів та інших місць для тимчасового проживання порівняно з 1 січнем 2010р. зменшився на 2,1 млн. дол. США і становив на 1 січня 2011р. 96,6 млн. дол., що складає 0,4% від загального обсягу прямих інвестицій в економіку м. Києва.

Згідно функціональної структури підприємств готельного господарства, як і раніше, найбільш поширеними у м. Києві є два типи підприємств (82,7% від загальної кількості): готелі -59,4% та гуртожитки для приїжджих -23,3%.[2]

Найбільша кількість готелів м. Києва (69,6% від загальної кількості) розташована в центральних районах міста - Печерському (17 підприємств), Шевченківському (16), Солом'янському (11), Подільському (11), які є переважно місцем скупчення значної кількості торговельних підприємств, закладів культури, вищих навчальних закладів, міністерств, відомств, історичних пам'яток, а також транспортних комунікацій.

Одним із важливих чинників успішної роботи готелю є професіоналізм та компетентність персоналу.

На підприємствах готельного господарства протягом 2010р. працювало 7,7 тис. чол., що на 153 чол. або на 2% менше ніж у 2009р. Середньомісячна заробітна плата одного працівника цієї сфери у

порівнянні з минулим роком збільшилась на 12,7% і становила 3157,50 грн. [6]

Показник забезпеченості готелями визначається кількістю готельних місць на 1000 жителів. По м. Києву такий показник у 2010р. становив 4,5 готельного місця. Більша ніж у середньому по м. Києву була забезпеченість готелями на 1000 жителів у Печерському та Шевченківському районах міста - відповідно 26,4 та 17,0 готельного місця. Для порівняння у Парижі вона дорівнює 35; Відні - 26; Москві - 9,6; Санкт-Петербурзі - 6,4.

Готельний комфорт є головним предметом зацікавлення туристів. Важливим чинником розвитку туризму є якість обслуговування туристів у готелях. Дослідження показують, що якість обслуговування туристи оцінюють в чотири рази вище, ніж адекватність і поміркованість ціни, і в 1,2 рази вище, ніж якість самого туристичного продукту.

Під якість послуг розуміють відповідність послуг очікуванню клієнта або установленим стандартам. На якість послуг обслуговування у готельному підприємстві впливають декілька чинників, це стан матеріально-технічної бази, наявність прогресивних технологій обслуговування, професіоналізм та компетентність обслуговуючого персоналу.

Якість послуг, що надаються у сфері готельного бізнесу, насамперед, регламентуються відповідними нормативними та нормативно-правовими актами і, що дуже важливо, повинні їм відповідати.

Досвід розвинутих туристичних країн свідчить про те, що, головну роль у виборі туристом того чи іншого готелю відіграє існуюча система класифікації, де через відповідність категорії відображається рівень якості та перелік послуг, що надаються готелем (табл. 1).

Сьогодні в Україні Система обов'язкової сертифікація послуг з тимчасового розміщення, запроваджена з 1999 року, взяла на себе і функції добровільної класифікації (категоризації) засобів розміщення.

Всі готелі, які заявили на відповідність певній категорії, повинні підтвердити її (категорію) відповідно вимог чинного законодавства.

В Україні на даний час, згідно з національним стандартом ДСТУ 4269:2003 «Послуги туристичні. Класифікація готелів» передбачає розподіл готелів на п'ять категорій (від однієї до п'яти «зірок»). Згідно стандартизації у м. Києві функціонують чотири п'ятизіркових готелі (готель "Прем'єр Палац", готель «Орега», готель «Hyatt Regency Kyiv», готель «Інтерконтиненталь»), десять чотирьохзіркових готелів (готель "Дніпро", ДП готельний комплекс "Національний" , "Президент-готель "Київський", готель "Radisson SAS", готельний комплекс "Київ", готель "Поділ-Плаза", готель «Citi Park Hotel», готель «Салют», готель «Камелот») решта - тризіркові (19), двозіркові (12) та однозіркові (2). Готелі, які не мають категорії, складають (40,5%), це пояснюється тим що

більшість з них не відповідає комплексу вимог до матеріально-технічного забезпечення, якості наданих послуг, рівня обслуговування.

Таблиця 1

Коефіцієнт використання місткості готелів та інших місць для тимчасового проживання за районами

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
м.Київ	0,50	0,56	0,68	0,63	0,64	0,52	0,40	0,42
райони								
Голосіївський	0,69	0,79	0,72	0,62	0,78	0,38	0,33	0,33
Дарницький	0,60	0,32	0,45	0,42	0,59	0,48	0,17	0,15
Деснянський	0,53	0,62	0,59	0,71	0,58	0,44	0,17	0,19
Дніпровський	0,39	0,33	0,44	0,50	0,54	0,54	0,34	0,37
Оболонський	0,41	0,57	0,41	0,49	0,37	0,26	0,25	0,32
Печерський	0,52	0,50	0,60	0,68	0,66	0,48	0,41	0,42
Подільський	0,38	0,42	0,43	0,44	0,50	0,35	0,30	0,30
Святошинський	0,35	0,37	0,49	0,47	0,38	0,42	0,25	0,22
Солом'янський	0,38	0,76	0,37	0,44	0,50	0,55	0,39	0,46
Шевченківський	0,54	0,56	0,97	0,76	0,71	0,68	0,51	0,53

На підприємствах готельного господарства у 2010р. здійснювало діяльність 241 структурний підрозділ сфери сервісу (табл. 2). Близько 77,4% підприємств готельного господарства мали у своєму складі такі додаткові об'єкти сервісу як кафе, бари; 41,3%-сауни та пральні; 24,8%-автостоянки. Із 631,4 тис.кв.м загальної площі, зайнятої підприємствами готельного господарства, лише 239,7 тис.кв.м (38,0%) призначені для житла, решта-площа адміністративних та побутових приміщень, холів, вестибюлів тощо.[6]

Таблиця 2

Кількість структурних підрозділів сфери сервісу готелів та інших місць для тимчасового проживання за типами

(одиниць)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Автостоянок	16	18	25	26	31	30	30	33
Закладів торгівлі	15	15	18	15	15	14	15	17
Ресторанів, кафе, барів тощо	70	76	85	93	105	108	104	103
Саун (лазень, басейнів)	16	18	21	26	28	28	29	27
Пралень	17	17	20	22	27	27	29	28
Інших	39	53	45	39	43	45	37	33

У Києві попит на готельні послуги з боку іноземних туристів досить значний і стабільний, оскільки Київ як діловий центр країни привертає увагу багатьох представників ділової еліти світу. Тому можна сподіватись, що такі види іноземного туризму, як діловий і конгресний, будуть зростати в столиці України, особливо за умови економічного розвитку.

Сьогодні значно розширилися ділові й культурні зв'язки нашої країни з усім світом, що сприяє збільшенню контактів та підвищенню кількості іноземних і вітчизняних туристів, що прибувають до столиці.

Протягом 2010р. у готелях та інших місцях для тимчасового проживання було обслуговано 1144,7 тис. приїжджих, що на 186,5 тис. або на 19,5% більше ніж у 2009р. Найбільше приїжджих зупинялось у готелях, які розташовані у центральних районах міста - Голосіївському (16,3%), Печерському (21,9%), Шевченківському (35,1 %).

Протягом року місто відвідали громадяни більше ніж з 190 країн світу. Було обслуговано 505,9 тис. громадян інших країн (44,2% від загальної кількості), а це на 131,8 тис. осіб більше ніж у 2009р. Загальний час перебування іноземних громадян, що відвідували столицю, у порівнянні з минулим роком збільшився на 276,9 тис. людино-днів і склав 1126,6 тис. людино-днів.

Столицю відвідали громадяни держав майже усіх частин світу, серед них найбільше приїжджих з держав СНД-161,0 тис. осіб (Російської Федерації-130,7 тис. осіб, Білорусі - 24,9 тис. осіб, Молдови -5,4 тис. осіб), Німеччини-45,9 тис. осіб, США - 41,8 тис. осіб, Франції - 19,4 тис. осіб, Великої Британії - 21,8 тис. осіб, Італії-17,4 тис. осіб, Польщі-14,2 тис. осіб, Австрії-9,5 тис. осіб, Туреччини - 13,1 тис. осіб, Нідерландів-9,2 тис. осіб.[6]

У 2010р. підприємствами готельного господарства м. Києва отримано доходів, без урахування сплачених податків, на 2820,6 млн. грн., з яких 98,2%, отримано готелями, решта -49,6 млн. грн., або 1,8%, отримана підприємствами готельного господарства інших типів.

Загальна сума доходів готелів у 2010р., без урахування сплачених податків, склала 2771,0 млн. грн., що на 592,3 млн. грн. більше ніж у 2009р.

Понад третину (35,3%) всіх доходів отримано від основної діяльності – плати за проживання, 15,5% - від надання додаткових послуг, 49,2% - від іншої діяльності. При збільшенні питомої ваги доходів від основного виду діяльності на 0,3 в.п та інших доходів на 1,1 в.п., відбулось зменшення - від надання додаткових послуг на 1,4 в.п.[6]

Ще однією з основних характеристик вітчизняного готельного ринку став високий рівень цін при невисокій якості послуг. У цілому можна відзначити той факт, що тарифи в готелях Києва в 2010 році збереглися на рівні 2009 року. Зараз у Києві номери в готелях світових мереж дорожче,

ніж у Європі. Наприклад, у м. Києві стандарт коштує від 250 євро, а у Відні - від 160 євро, Празі - від 190 євро.

За даними експертів, вартість двомісного стандартного номера в київських 4-зіркових готелях коливається від 90 до 280 євро на добу, напівлюкс - від 100 до 370 євро, люкс - 110-520 євро, в 5-зіркових готелях - в середньому 310-370 євро (напівлюкс - 380-400 євро, люкс - 420-600 євро).[2]

Ціноутворення в нашій країні річ специфічна. Формуючи вартість номера в новому готелі, управляюча компанія не орієнтується на західні мережі аналогічної категорії, та й ціни у сусідів-конкурентів не відіграють особливої ролі. Хоча, звичайно, ринок ретельно моніториться. А оскільки Київ - одне з найдорожчих міст Європи, то й номер в готелі не може коштувати дешевше.

Ціна проживання в готелі залежить від його розряду, категорії номеру, терміну перебування, розташування готелю. Чим нижче клас готелю, тим менше послуг він надає, що відповідно впливає на ціну.

Розвиток готельного бізнесу за своїми масштабами і темпами не відповідає потребам і суттєво відстає від сучасних вимог індустрії гостинності. Кількісно об'єкти готельного господарства не тільки обмежені, але й територіально розміщені неоптимально, що призводить до низького рівня завантаженості готельного фонду і малоефективного його використання. В структурі готельних підприємств переважна частка об'єктів не має категорійності через нерозвинутість системи готельних послуг.

Формування конкурентоспроможного регіонального готельного комплексу обумовлено взаємодією факторів, явищ і процесів, що стимулюють розвиток конкурентоспроможності в сфері надання готельних послуг і споживання, характеризують зв'язки між потребами і виробництвом, і пропозицією, доходом і споживанням.

Сьогодні Київ потребує не лише висококласних, а й готелів середньої та економ-категорії, так званих хостелів – невеликих готелів, де панує демократична атмосфера. Розвиток цього сегмента особливо актуальний напередодні Євро - 2012, оскільки значна кількість уболівальників буде зацікавлена у тимчасовому проживанні з отриманням необхідних послуг за помірною ціною.

Висновки. Основні проблеми розвитку готельного господарства зумовлені відсутністю стратегії і відповідної політики в цій сфері, нестачею інвестицій, недосконалістю нормативно-правової бази і незадовільним рівнем якості системи готельних послуг.

Залучення інвестицій у готельний бізнес, а також поява на українському ринку таких відомих міжнародних брендів, як Хайятт, Ріксос, Редісон Сас, Хілтон, Інтерконтіненталь, Холлідей Інн, Аккор - це питання цивілізованого ринку, що зростає та розвивається за світовими канонами.

Використані джерела інформації:

1. Андреева Н. Малые гостиницы: один в поле не воин // ОТЕЛЬ.– 2000.– № 4.– С.33–34.
2. Бойко М.Г. Фактори ефективного розвитку підприємництва у сфері готельного господарства України // Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України.–2003.–№ 4.–С.84-88.
3. Липец Е., Долгов В. Гостиницы Украины в глобальных системах резервирования // Гостиничный бизнес.–2000.–№ - С.30–32.
4. Цибух В.І. Проблеми і завдання розвитку туризму в Україні в ХХІ столітті // Туристический феномен: экономические, социальные, экологические культурно-исторические предпосылки и последствия: Материалы IV Международной научно-практической конференции .– Донецьк.: ДИТБ., 2002.–328
6. Самарцев Е. Гостиничный бизнес на Украине // ОТЕЛЬ. – 2000.– № 11.– С.62–65.
7. Статистичний щорічник України за 2003-2010 рр.: Довідкове видання /Держкомстат України. – К.

***

УДК 336.276

Стецький В. О.,
аспірант Інституту світової економіки
та міжнародних відносин НАН України, м. Київ

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ БОРГОВИМИ ЗОБОВ'ЯЗАННЯМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ СВІТОВОЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ

Робота присвячена аналізу світової фінансової нестабільності, що зумовлена, значною мірою кризою заборгованості багатьох розвинених країн, а також визначенню каналів поширення кризових явищ на фінансово-економічну систему України з метою розробки оптимальної боргової політики.

Робота посвящена аналізу мирової фінансової нестабільності, що обумовлено, в значительній степені кризисом задолженности многих развитых стран, а также определению каналов распространения кризисных явлений на финансово-экономическую систему Украины с целью разработки оптимальной долговой политики.

Paper is devoted to analysis of global financial instability, due largely debt crisis, many developed countries, and to feed the spread of these crises on financial and economic system of Ukraine to develop the optimal debt policy.

Постановка проблеми. Одним з найголовніших питань порядку денного перед світовим співтовариством виступає надмірний рівень державного боргу багатьох високорозвинених країн, загрожуючи розвитку світової економіки та провокуючи другу хвилю світової фінансової кризи. Природа боргу, з одного боку, полягає в тому, що при проведенні зваженої, оптимальної боргової політики можливо досягти підвищення загального суспільного добробуту, з іншого боку,